

УДК 657

КЛАСИФІКАЦІЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

Дем'янюк І.В.

Житомирський національний агроекологічний університет

i.demianyk@mail.ru

Система бухгалтерського обліку, яка існувала до недавнього часу в нашій країні, була створена зусиллями багатьох поколінь вчених і практиків. Не можна сказати, що вона цілком себе виправдала, але на час свого існування вона виконувала поставлені перед нею завдання. Проте в даний час у залежності від організаційно-правової форми власності на території України діють різноманітні види підприємств, що з'явилися в процесі переходу економіки нашої країни до ринкових відносин. Тому виникла необхідність адаптувати бухгалтерський облік і звітність до вимог ринкового періоду і міжнародної інтеграції української економіки.

Такого роду необхідність призвела до перетворення всього обліку в більш оперативну, необтяжену громіздкими регістрами, інформаційно-управлінську і доступну в застосуванні систему.

У таких умовах вивчення правил, принципів і закономірностей бухгалтерського обліку є надзвичайно важливим. І, природно, на перше місце виходить категорія, без якої принципово неможливо здійснювати будь-яку господарську діяльність – необоротні активи.

Необоротні активи (засоби) – це сукупність матеріальних ресурсів і нематеріальних прав, виражених у грошовій формі, які використовуються підприємством для досягнення його цілей (отримання економічних вигод чи забезпечення адміністративних, соціально-культурних цілей) протягом тривалого періоду (більше одного року чи операційного циклу).

Класифікація відіграє особливу роль в обліковому процесі суб'єктів господарювання. Класифікація – багатоступінчастий, розгалужений розподіл логічного обсягу поняття, упорядкування об'єктів за істотними ознаками [3, с. 293].

Більшість авторів, особливо бухгалтерів, класифікують необоротні активи за однією ознакою – за матеріальністю і виділяють тільки ті складові, які відображаються у балансах суб'єктів господарювання. Найширшу класифікацію необоротних активів наводить І.О. Бланк [1, с. 230]. Він виділяє декілька класифікаційних ознак з позицій фінансового менеджменту для цілей управління необоротними активами: за основними функціональними видами: основні засоби, нематеріальні активи; за характером обслуговування окремих напрямів операційної діяльності: активи, які обслуговують процес виробництва продукції, які обслуговують процес реалізації продукції, які обслуговують процес управління операційною діяльністю; за характером володіння: власні і орендовані необоротні активи; за формами заставного забезпечення кредиту і особливостями страхування: рухомі і нерухомі необоротні активи; за характером відображення зносу: необоротні активи, що амортизуються, і необоротні активи, що не амортизуються.

Білоруський автор А.В. Волчек [2, с. 6], крім основних засобів і нематеріальних активів, у складі необоротних активів виокремлює матеріальні цінності, які призначені для надання у тимчасове користування (володіння) іншим організаціям.

Розглянувши класифікаційні ознаки, наводимо класифікацію необоротних (довгострокових) активів (рис.1).

Наведена на рис.1 класифікація є узагальненою, в неї внесено певні уточнення. Зокрема, ознаку “за основними функціональними видами” пропонуємо перейменувати у “за характером прояву” та класифікувати необоротні активи (довгострокові засоби) на матеріальні та нематеріальні активи, виходячи з їх матеріальної форми. Крім того, для цілей бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності виділяємо окремо групування засобів

довгострокового користування за статтями балансу – матеріальні активи, нематеріальні активи та фінансові активи. Однак такий поділ є не зовсім коректним, оскільки фінансові активи можуть бути матеріальними і нематеріальними. Тому саме на цьому етапі доречним є дослідження балансових звітів інших країн світу з метою визначення найоптимальнішого складу довгострокових активів.

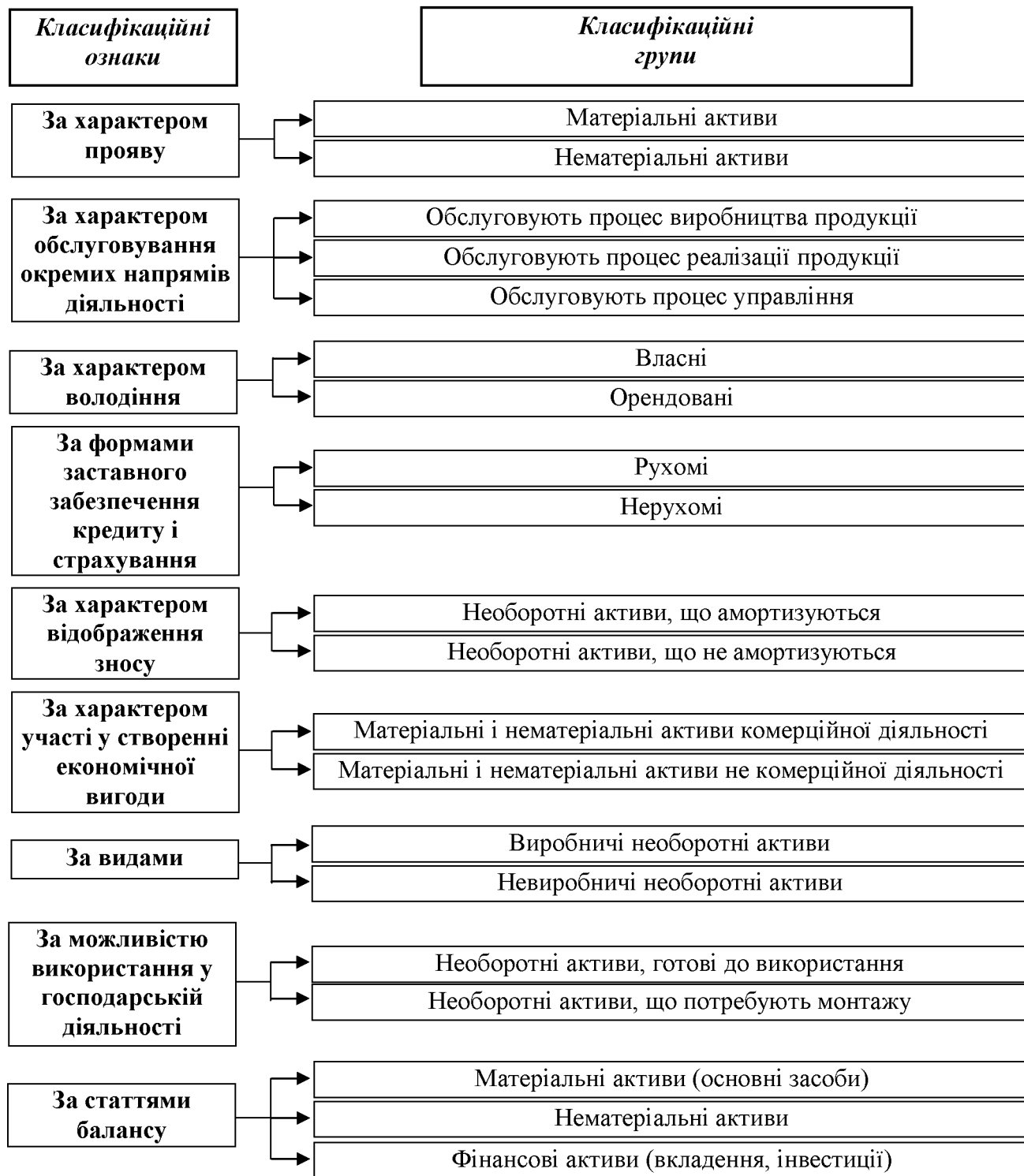

Рис. 1. Класифікація необоротних активів

Дослідивши класифікацію необоротних активів, можемо визначити деякі проблемні моменти. Класифікація здійснюється для розподілу досліджуваного об'єкту на групи за певними ознаками. У нашому випадку дослідники пропонують різні класифікаційні ознаки необоротних активів, однак в бухгалтерському обліку найпоширенішою є класифікація за функціональними видами. Саме цей поділ на основні засоби та нематеріальні активи використовується при складанні бухгалтерського балансу. Важливим, на нашу думку, є поділ довгострокових активів на ті, що підлягають амортизації, та ті, що не підлягають амортизації, оскільки інформація, отримана відповідно до цієї класифікації, дасть можливість ефективніше аналізувати стан наявності та руху об'єктів необоротних активів суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: [учебный курс] / Бланк И.А. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.
2. Волчек А.В. Основные средства, нематериальные активы, материальные ценности: учет и налогообложение / А.В. Волчек. – Минск: Регистр, 2010. – 236 с.
3. Сурмін Ю.П. Майстерня вченого: підручник для науковця / Ю.П. Сурмін. – К.: Навчально-методичний центр “Консорціум з удосконалення менеджмент-освіти в Україні”, 2006. – 302 с.